

**Nr 11. Motion av Ilona Szatmari
Waldau, Kjell Haglund (båda V)
och Rickard Malmström (MP) om
möjlighet för ideella föreningar att
lämna grovavfall
KSN-2012-0608**

Kommunfullmäktige

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

att uppdra till Uppsala Vatten och Avfall AB att finna former för avtal om möjlighet för ideella föreningar att lämna grovavfall, samt

att därmed besvara motionen.

Uppsala den 21 november 2012

På kommunstyrelsens vägnar

Fredrik Ahlstedt/Per Davidsson

I avgörandet deltagande: Fredrik Ahlstedt, Cecilia Forss, Liv Hahne, Magnus Åkerman, (alla M), Mohamad Hassan, Cecilia Hamenius (båda FP), Stefan Hanna (C), Ebba Busch (KD), Marlene Burwick, Erik Pelling, Ulrik Wärnsberg, Hilde Klasson (alla S), Maria Gardfjell, Frida Johnsson (båda MP) och Ilona Szatmari Waldau (V).

Dessutom närvarande: Mats Gyllander, Simone Falk (M), Peter Nordgren, Karin Ericsson (C), Irene Zetterberg och Milischia Rezai (båda S).

Ärendet

Ilona Szatmari Waldau, Kjell Haglund (V) och Richard Malmström (MP) har i motion, väckt den 26 mars 2012, yrkat att kommunfullmäktige (KF) beslutar att ge direktiv till Uppsala Vatten och Avfall AB att låta ideella föreningar få lämna människors grovavfall gratis. De ideella föreningar som kan komma ifråga är framförallt de som bedriver loppis, dvs omhändertar och säljer olika saker i syfte att få in pengar till den sociala verksamheten. Motionen återges i ärendets *bilaga 1*.

Remissbehandling

Motionen har remitterats till Uppsala Vatten och Avfall AB. Yttrandet redovisas i *bilaga 2*.

Bolaget beskriver förutsättningarna för att låta ideella föreningar lämna människors grovavfall gratis. Bolaget redovisar att det enligt Miljöbalken (MB) inte har laglig möjlighet att via renhållningstaxan finansiera hantering av avfall från ideella föreningar. Om KF vill följa motionens intentioner kan ett riktat kommunbidrag ges till berörda föreningar. Ett sådant stöd bör hanteras av berörd kommunal nämnd eller styrelse utsedd av KF. Uppsala Vatten och Avfall AB anser sig inte vara en lämplig aktör för att hantera föreningsstöd då bolaget inte har mandat för myndighetsutövning.

Föredragning

Att via renhållningstaxan finansiera hantering av avfall från ideella föreningar är inte möjligt enligt lag. Detta klargjordes även 2002 då en liknande motion var uppe i KF (KF 2002-05-27 § 128) och lagstiftningen har därefter inte ändrats. För att kommunen ska kunna agera i enlighet med motionens intention så måste frågan lösas på annat sätt.

2002 avslogs den då aktuella motionen med motiveringen att frågan bör lösas på nationell nivå. KF ansåg det inte vara lämpligt att Uppsala kommun ensidigt beslutar att undanta ideella föreningar från att betala avgift eftersom det skulle kunna leda till att föreningar från andra kommuner då väljer att lämna sitt avfall avgiftsfritt i Uppsala.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med föreliggande förslag till beslut.

UPPSALA KOMMUNSTYRELSE	
Ink.	2012 -03- 29
Dokument	KSN-2012-0608
	50

Motion om möjlighet för ideella föreningar att lämna grovavfall

Hushåll i Uppsala kan lämna grovavfall gratis vid återvinningscentralerna eftersom detta ingår i den ordinarie avfallstaxan. Företag och organisationer måste betala en särskild avgift varje gång de lämnar grovavfall.

I Uppsala finns ideella föreningar som driver loppis för att få in pengar till verksamheten eller som en social verksamhet. För Uppsalaborna är loppisarna ett alternativ till att själv åka till återvinningscentralerna. Loppisarna får därmed lägga ned mycket tid på att sortera det som människor skänker i säljbart och slängbart.

I en del fall har man anställda som arbetar, i en del fall har man volontärer. Framför allt de helt frivilligbaserade loppisarna har tidigare tagit emot allt som lämnats från privatpersoner. Gåvorna har gått igenom och det som varit trasigt eller oanvändbart har körts till återvinningscentralen. Det innebär att loppisarnas fungerar som privatpersoners återvinningscentraler där en grovsortering gjorts innan det oanvändbara körts vidare till kommunens återvinningscentraler.

Trasiga pryglar, ointressanta böcker, slitna kläder och annat tillhör det som loppisarna får köra iväg till återvinningscentralen. Om den som "skänkt" sakerna själv istället hade åkt till återvinningscentralen hade det varit gratis men när det är loppisarna som gör det tvingas de betala en avgift. Denna avgift kan vara kännbar för den loppis som har en liten omsättning. Avgiften reducerar inkomsterna som används för att ge människor som står utanför arbetsmarknaden sysselsättning, till hjälpverksamhet och för att stödja ungdomsidrotten.

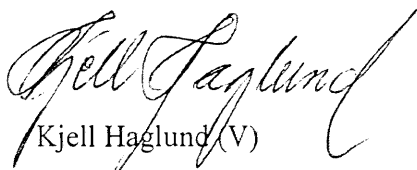
Eftersom varje sak som en loppis lämnar till återvinningscentralerna egentligen är hushållssopor borde avfallet få lämnas gratis, eftersom loppisen bara är mellanhand mellan privatpersonen och återvinningscentralen.

Vi föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar att

Ge direktiv till Uppsala Vatten och Avfall AB att låta ideella föreningar få lämna människors grovavfall gratis

Ilona Sz Waldau (V)

Kjell Haglund (V)

Rickard Malmström (MP)

Datum

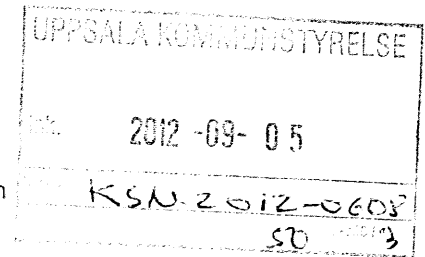
2012-08-29

Handläggare

Diarienummer

2012-0134

Kommunstyrelsen

Yttrande över motion av Ilona Szatmari Waldau, Kjell Haglund (båda V) Och Richard Malmström (MP) om möjlighet för ideella föreningar att lämna grovavfall (KSN-2012-0608)

Ställningstagande

Uppsala Vatten föreslår att kommunfullmäktige besvarar rubricerad motion med uppdrag åt kommunal nämnd att införa ett riktat kommunbidrag till berörda ideella föreningar.

Uppsala Vatten saknar laglig möjlighet att bekosta nämnda hantering med renhållningstaxan. Om kommunfullmäktige väljer att tillstyrka intentionen i rubricerad motion bör kommunfullmäktige uppdra åt lämplig nämnd/styrelse att ge riktat kommunbidrag samt anslå medel för att täcka kostnader för hantering av föreningarnas grovavfall. Om så sker bör fullmäktige besluta om:

- Riktlinjer för vilka föreningar som kan ansöka om stöd för att lämna avfall vid återvinningscentral
- Vilken kommunal nämnd som ska besluta om föreningsstödet
- Anslag till berörd nämnd/styrelse samt riktlinjer om omfattning av maximalt kommunbidrag till enskild förening.

Sammanfattning

Uppsala Vatten saknar laglig möjlighet att via renhållningstaxan finansiera hantering av avfall från ideella föreningar som inlämnas vid återvinningscentraler. Om kommunfullmäktige vill följa motionens intentioner bör i stället ett riktat kommunbidrag ges till berörda föreningar. En hantering av ett dylikt stöd bör hanteras av en kommunal nämnd eller styrelse utsedd av kommunfullmäktige. Uppsala Vatten är inte en lämplig aktör att hantera föreningsstöd då bolaget inte har mandat för myndighetsutövning.

Uppsala Vatten och Avfall AB

Besöksadress	Postadress	Växel	Kundtjänst	Orgnr
Uppsala Business Park	Box 1444	018-727 93 00	018-727 94 00	556025-0051
Rapsgatan 7	751 44 Uppsala	Fax 018-727 93 10	Fax 018-727 94 10	Hemsida www.uppsalavatten.se
		uppсалavatten@uppсалavatten.se	kundtjanst@uppсалavatten.se	

KAC

Bakgrund

Ilona Szatmari Waldau och Kjell Haglund båda (V) samt Rickard Malmström (MP) har lämnat in en motion angående ideella föreningars möjlighet att lämna grovavfall på återvinningscentraler. I motionen beskrivs att ideella föreningar samlar in saker från privatpersoner som de sedan säljer på loppmarknad. Det som lämnas in men inte går att sälja körs till någon återvinningscentral. Motionärerna föreslår att ideella föreningar ska få lämna grovavfall kostnadsfritt med motiveringen att det som slängs kommer från privatpersoner som inte hade behövt betala om de själva lämnat avfallet på en återvinningscentral.

Kommunen har i ägardirektiv uppdragit till Uppsala Vatten att hantera kommunmedborgarnas hushållsavfall. Grovavfall insamlas och hanteras vid återvinningscentraler där hushållen får lämna sitt grovavfall. Insamling av grovavfall vid återvinningscentralerna finansieras genom den av kommunfullmäktige beslutade renhållningstaxan vilket innebär att alla hushåll solidariskt betalar för denna service genom en grundavgift. Hushållen i Uppsala kommun kan därmed lämna grovavfall på återvinningscentralerna utan extra kostnad vid besöket eftersom servicen ingår i renhållningstaxan. Verksamheter får också lämna grovavfall på återvinningscentralerna men behöver då köpa ett återvinningskort. Kortet är ett så kallat klippkort och finns i två kategorier beroende på avlämningsfordonets storlek. Kunden betalar med ett "klipp" per lämningsstillfälle, oavsett avfallsmängd.

Avfall från hushåll respektive verksamheter

Miljöbalken med författningar ger kommunal ensamrätt för att samla in och omhänderta hushållsavfall. Hantering av hushållens avfall finansieras med renhållningstaxan som baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen. För verksamhetsavfall är det fri konkurrens och prissättning. Verksamheter ansvarar själva för att anlita en godkänd avfallsmottagare. Avlämning vid återvinningscentral och betalning med klippkort är en av flera möjligheter. Det är inte tillåtet att använda renhållningstaxan för att finansiera hanteringen av avfall från verksamheter.

Juridik

Definitionen av avfall är enligt Miljöbalken (MB) 15:1 varje föremål eller ämne som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Enligt MB 15:2 är hushållsavfall sådant avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

I fall då privatpersoner lämnar föremål till en loppmarknad så är föremålen inte avfall då överlämningen till loppmarknaden sker, utan avfallet uppstår då loppmarknaden behöver

göra sig av med det som inte går att sälja. Avfallet uppstår då i loppmarknadens verksamhet och är därför inte ett hushållsavfall utan ett verksamhetsavfall som inte omfattas av det kommunala avfallsmonopolet (se nedan ang. MB 15:8).

Enligt MB 15:8 ska varje kommun svara för att hushållsavfall inom kommunen transporteras till en behandlingsanläggning, om det behövs för att tillgodose såväl skyddet för människors hälsa och miljön som enskilda intressen, och hushållsavfall från kommunen återvinns eller bortskaffas. Kommunen får enligt MB 27:4 meddela föreskrifter om att avgift ska betalas för insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall som enligt denna balk eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av denna balk utförs genom kommunens försorg.

Det innebär att kommunen bara har rätt att meddela föreskrifter om avgift för det avfall som omfattas av MB 15:8, hushållsavfall. Enligt MB 27:5 st 2-3 får avgiften bestämmas till högst det belopp som behövs för att täcka nödvändiga planerings-, kapital- och driftskostnader för renhållningen. Avgift får endast tas ut för att täcka nödvändiga kostnader för den hantering av hushållsavfall som kommunen enligt 15:8 är skyldig att utföra.

Sammanfattningsvis så kan den avgift som kommunen har rätt att ta ut enligt MB 27:4 inte användas för att finansiera omhändertagande av annat avfall än hushållsavfall. Eftersom avfallet som kommer från till exempel en loppmarknad inte kan anses vara hushållsavfall så kan omhändertagande av sådant avfall inte finansieras med renhållningstaxan.

Finansiering

Eftersom det inte är tillåtet att använda renhållningstaxan för att finansiera hanteringen av ideella organisationers grovavfall på återvinningscentralen krävs en alternativ finansiering. Kommunen kan dock gå in med ett riktat kommunbidrag eller föreningsstöd.

Ekonomi

Hanteringen av verksamhetens grovavfall som lämnas på återvinningscentraler finansieras med intäkterna från försäljning av återvinningskort. Enligt prognos förväntas intäkterna för denna försäljning bli 1 400 000 kr för 2012. Det är svårt att säkert bedöma hur stor del av det avfall som lämnas på återvinningscentraler som kommer från verksamheter, men de uppskattningar som gjorts – och som stämms av mot andra kommuner – visar att kostnaden för att hantera det lämnade avfallet stämmer relativt väl överens med prognostiserade intäkter.

Under tre veckor på Librobäck återvinningscentral och fyra veckor på Boländerna återvinningscentral genomfördes under perioden februari – mars 2012 en mätning av antal

besök av ideella organisationer. Vid varje besök gjordes en uppskattning av mängden avfall samt en procentuell fördelning över de avfallsslag som lämnades. Utifrån insamlade uppgifter beräknades sedan vilka avfallsmängder som kan förväntas lämnas av ideella föreningar under ett år. Kostnaden för denna mängd är ca 180 000 kr, varav Röda Korset står för ca 90 % och Sirius loppmarknad för ca 5 %. Mätperioden som ligger till grund för beräkningarna är relativt kort och det är svårt att uttala sig om hur representativa mätveckorna är för ett helt år. Kostnadsuppskattningen bör därför användas med försiktighet. Denna kostnad avser bara direkt rörliga kostnader d.v.s. kostnader för att transportera bort och behandla avfallet. Gemensamma kostnader så som personal har inte beaktats.

Hur hanteras ideella organisationer i andra kommuner

En rundringning har gjorts bland åtta andra kommuner och kommunala avfallsbolag. I de tillfrågade kommunerna används olika system för företag som lämnar grovavfall på återvinningscentraler. Vissa kommuner väljer att ge dispens från betalning för till exempel ideella organisationer, medan andra är restriktiva. Det förekommer stora variationer mellan kommunerna huruvida man har funderat över finansieringen av dispenser. Generellt kan sägas att i de kommuner där frågan varit uppe för diskussion har det konstaterats att det är svårt att ge dispenser eftersom kostnaden för dessa skulle finansieras av hushållens renhållningstaxa, vilket inte är tillåtet.

Varifrån kommer avfallet

I Uppsala kommun är det två aktörer som klart dominerar bland ideella föreningar som lämnar grovavfall på återvinningscentralerna; Röda Korset samt Sirius loppmarknad. Utöver dessa finns ytterligare några kända aktörer. Röda Korset bedriver secondhand-försäljning av sådant som lämnats in eller hämtats i privatpersoners hem. De bedriver också städning och tömning av dödsbon. Sirius loppmarknad bedriver secondhand-försäljning av sådant som lämnats in.

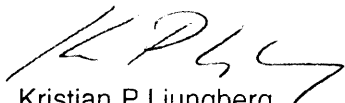
Gränsdragning

Dispens från återvinningskort för vissa verksamheter innebär en gränsdragningsproblematik. Uppsala Vatten har inga befogenheter att ägna sig åt myndighetsutövning vilket innebär att en myndighetsnämnd behöver genomföra prövning för verksamheter som ansöker om dispens. Alternativt behöver bestämmelserna vara så tydliga att det inte krävs någon prövning.

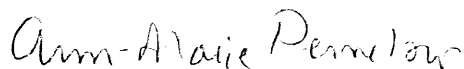
Tidigare beslut i kommunfullmäktige

2002 lämnades en motion av Maj-Britt Andersson m. fl. (alla KD) om att ideella organisationer ska få slopad avgift för grovavfall. Argumenten som framfördes var i stort sett de samma som i den nu aktuella motionen. Tekniska beställarnämnden föreslog avslag på motionen vilket också blev kommunfullmäktiges beslut. Motiveringen var att man inte såg något skäl till att särbehandla ideella organisationer jämfört med företag och att avgiften för verksamheter vid avlämnande av grovavfall utgår från självkostnads- och likställighetsprincipen. Ett eventuellt stöd till ideella organisationer föreslogs istället ske med kommunala bidrag.

Uppsala Vatten och Avfall AB

Kristian P Ljungberg
Ordförande

Ann-Marie Pernebro
Ann-Marie Pernebro
Sekreterare